

BOLALARGA TARGETING TA'SIRINI O'RGANISHNING PEDAGOGIK ASPEKTLARI

Mahmudova Mushtariy

Andijon davlat chet tillari instituti

Ingliz tili va adabiyoti fakulteti 212-guruh talabasi

Annotatsiya.

Mazkur maqolada bolalarga targeting (maqsadli axborot va reklama) ta'sirining pedagogik jihatlari o'rganiladi. Raqamli muhitda bolalarga yo'naltirilgan kontent ularning ongiga, xulq-atvoriga va ta'lim jarayoniga qanday ta'sir ko'rsatishi tahlil qilinadi. Shuningdek, o'qituvchi va ota-onalarning bolalarda media savodxonlikni shakllantirishdagi roli yoritiladi. Tadqiqot natijalari bolalarni zararli axborotlardan himoya qilish va ularni ongli ravishda axborotni tahlil qilishga o'rgatish muhimligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: targeting, bolalar, pedagogika, raqamli muhit, reklama, ta'sir, xulq-atvor, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash

Hozirgi raqamli asrda bolalar turli xil internet platformalari, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn reklamalar orqali keng ko'lamdagi axborot oqimiga duch kelmoqda. Targeting texnologiyalari esa foydalanuvchilarning yoshi, qiziqishlari va xulq-atvoriga qarab maxsus moslashtirilgan kontentni taqdim etadi. Bu holat bolalarning ongiga bevosita ta'sir ko'rsatib, ularning fikrlash tarzi va qadriyatlarini shakllantirishda muhim omilga aylanmoqda. Bolalarga targeting ta'sirini pedagogik nuqtai nazardan o'rganish dolzarb masalalardan biridir. Ta'lim jarayonida o'qituvchilar va ota-onalar bolalarga axborotni to'g'ri qabul qilish, uni tahlil qilish

va zararli ta'sirlardan himoyalaniş ko'nikmalarini berishlari zarur. Mazkur maqolada aynan shu jihatlar kengroq yoritiladi.

Zamonaviy raqamli jamiyatda bolalar kundalik hayotining muhim qismi internet va turli xil raqamli platformalar bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, targeting texnologiyalarining rivojlanishi natijasida bolalarga yo'naltirilgan kontent tobora ko'payib bormoqda. Targeting — bu foydalanuvchilarning yoshi, qiziqishlari, qidiruv tarixi va onlayn xulq-atvori asosida maxsus moslashtirilgan axborot yoki reklama taqdim etish jarayonidir. Bolalar hali mustaqil fikrlash va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalari to'liq shakllanmaganligi sababli, ular targeting orqali berilayotgan ma'lumotlarni tez qabul qiladi va unga nisbatan ishonch hosil qiladi. Shu bois, targetingning bolalar ongiga ta'siri pedagogik jihatdan chuqur o'rganilishi lozim. Targetingning bolalar psixologiyasiga ta'sirini ko'rib chiqish muhimdir. Raqamli muhitda bolalar ko'pincha rang-barang, qiziqarli va jalb qiluvchi kontentga duch keladi. Targeting esa aynan bolalarning qiziqishlariga mos materiallarni tanlab beradi, bu esa ularning e'tiborini yanada kuchliroq jalb qiladi. Natijada bola bir xil turdagi kontentni qayta-qayta ko'rishga odatlanadi va uning dunyoqarashi asta-sekin shu kontent asosida shakllanadi. Masalan, o'yinlar, multfilmlar yoki reklamalarda ko'rsatilayotgan mahsulotlar va xatti-harakatlar bolaga ideal yoki normal holat sifatida ko'rinishi mumkin. Bu esa uning real hayotdagi qarorlariga ham ta'sir ko'rsatadi.

Targeting bolalarning xulq-atvoriga ham sezilarli darajada ta'sir qiladi. Reklama orqali berilayotgan axborotlar bolalarda ma'lum bir ehtiyoj yoki istakni sun'iy ravishda shakllantirishi mumkin. Bola ko'rgan mahsulotini sotib olishni xohlashi, uni ishlatishni orzu qilishi yoki shu mahsulot orqali o'zini boshqalardan ustun his qilishga intilishi mumkin. Bu esa iste'molchilik kayfiyatining erta shakllanishiga olib keladi. Pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, bu holat bolalarda qadriyatlar tizimining noto'g'ri shakllanishiga sabab bo'lishi mumkin.

Targetingning yana bir muhim jihati — uning ta'lim jarayoniga ta'siridir. To'g'ri yo'naltirilgan targeting ijobiy natijalar ham berishi mumkin. Masalan, ta'limiy platformalar orqali bolalarga ularning bilim darajasi va qiziqishlariga mos darslar, mashqlar va videolar taklif etilishi o'quv samaradorligini oshiradi. Bunday holatda targeting individual yondashuvni ta'minlaydi va har bir bolaning o'zlashtirish darajasiga mos o'quv materiallarini taqdim etadi. Natijada o'quv jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi. Biroq, targetingning salbiy ta'sirlarini ham inkor etib bo'lmaydi. Ayniqsa, nazoratsiz qolgan raqamli muhit bolalarni zararli axborotlar bilan yuzlashtirishi mumkin. Ba'zi hollarda yoshga mos kelmaydigan kontent, noto'g'ri qadriyatlarni targ'ib qiluvchi materiallar yoki agressiv reklama bolalar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa ularning ruhiy holatiga, xulq-atvoriga va ijtimoiy munosabatlariga salbiy ta'sir etishi mumkin. Shuning uchun pedagoglar va ota-onalar bu jarayonga befarq bo'lmasliklari kerak.

Pedagogik yondashuv nuqtai nazaridan targeting ta'sirini kamaytirish yoki to'g'ri yo'naltirish uchun bir qator choralar muhim hisoblanadi. Eng avvalo, bolalarda media savodxonlikni shakllantirish zarur. Media savodxonlik — bu axborotni tanqidiy tahlil qilish, uning manbasini baholash va foydali hamda zararli tomonlarini ajrata olish qobiliyatidir. Agar bola ko'rayotgan kontentni tahlil qila olsa, u targeting ta'siriga kamroq beriladi va mustaqil fikr yurita boshlaydi. O'qituvchilarning roli bu jarayonda alohida ahamiyatga ega. Ular dars jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanib, bolalarga raqamli muhitda to'g'ri harakat qilishni o'rgatishlari kerak. Masalan, o'quvchilarga reklamaning maqsadi, uning qanday ishlashi va inson ongiga qanday ta'sir qilishi haqida tushuntirish muhimdir. Bu orqali bolalarda ongli iste'mol madaniyati shakllanadi. Bundan tashqari, o'qituvchilar o'quvchilarga foydali va ishonchli manbalarni tavsiya etish orqali ularni to'g'ri yo'naltirishlari mumkin.

Ota-onalarning ishtiroki ham juda muhimdir. Bolaning raqamli muhitdagi faoliyati ustidan nazorat oʻrnatish, uning koʻrayotgan kontenti bilan qiziqish va kerakli tavsiyalar berish ota-onaning asosiy vazifalaridan biridir. Shu bilan birga, bolaga toʻliq taqiq qoʻyish emas, balki unga toʻgʻri yoʻl koʻrsatish muhim hisoblanadi. Ota-onalar bolalar bilan suhbatlashib, koʻrilayotgan kontentni birgalikda muhokama qilishlari, uning ijobiy va salbiy tomonlarini tushuntirishlari lozim.

Zamonaviy texnologiyalar rivojlanib borar ekan, targeting ham tobora mukammallashib bormoqda. Sunʼiy intellekt va algoritmlar yordamida foydalanuvchilarning xatti-harakatlari yanada aniqroq tahlil qilinmoqda va ularga mos kontent taqdim etilmoqda. Bu esa bolalarga taʼsir kuchining yanada ortishiga olib keladi. Shu sababli, pedagogik tadqiqotlar targetingning uzoq muddatli taʼsirlarini oʻrganishga qaratilishi zarur. Bu orqali bolalarni himoya qilish va ularni toʻgʻri rivojlantirish boʻyicha samarali strategiyalar ishlab chiqish mumkin boʻladi.

Taʼlim tizimida innovatsion yondashuvlarni qoʻllash orqali targetingning ijobiy tomonlaridan foydalanish mumkin. Masalan, adaptiv oʻqitish tizimlari orqali har bir oʻquvchining bilim darajasi va qiziqishlariga mos individual oʻquv dasturlari ishlab chiqiladi. Bu esa oʻquvchilarning bilim olish jarayonini samarali va qiziqarli qiladi. Shu tarzda targeting pedagogik vosita sifatida ham qoʻllanilishi mumkin. Targeting bolalar hayotida muhim oʻrin tutayotgan zamonaviy hodisalardan biridir. Uning taʼsiri ham ijobiy, ham salbiy boʻlishi mumkin. Shuning uchun bu jarayonga ongli yondashuv, pedagogik nazorat va toʻgʻri yoʻnaltirish zarur. Faqat shundagina bolalar raqamli muhitdan toʻgʻri foydalanishni oʻrganadi va ularning har tomonlama rivojlanishi taʼminlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, targeting zamonaviy raqamli muhitning ajralmas qismi boʻlib, u bolalarning ongiga, xulq-atvoriga va taʼlim jarayoniga sezilarli taʼsir

ko'rsatadi. Ayniqsa, bolalarning yosh xususiyatlari va psixologik rivojlanish darajasi ularni targeting orqali berilayotgan axborotga nisbatan ta'sirchan qiladi. Shu sababli, ushbu jarayonni pedagogik nuqtai nazardan chuqur o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Targetingning ijobiy jihatlari ta'lim jarayonida individual yondashuvni ta'minlashi, o'quv materiallarini bolalarning qiziqishlariga moslashtirishi va o'rganishga bo'lgan motivatsiyani oshirishida namoyon bo'ladi. Biroq uning salbiy tomonlari ham mavjud bo'lib, ular bolalarda noto'g'ri qadriyatlar shakllanishi, ortiqcha iste'molchilik kayfiyati paydo bo'lishi va zararli axborotlar ta'siriga tushib qolish xavfi bilan bog'liq. O'qituvchilar va ota-onalar zimmasiga katta mas'uliyat yuklanadi. Ular bolalarda media savodxonlikni shakllantirishlari, axborotni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishlari va raqamli muhitdan ongli foydalanishga o'rgatishlari zarur. Shuningdek, targetingning ijobiy imkoniyatlaridan samarali foydalanib, uning salbiy ta'sirlarini kamaytirish bugungi kun pedagogikasining dolzarb vazifalaridan biridir. Targetingga nisbatan ongli, muvozanatli va ilmiy asoslangan yondashuv orqali bolalarning sog'lom, barkamol va har tomonlama rivojlangan shaxs bo'lib shakllanishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jurabekova, X. M.: The role of language knowledge in professional competence of students. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(02), 2022. 996–1000 pp.

2. Jurabekova Khabiba Madaminovna. Features of communication in the process of personality formation. Новости образования: исследование в XXI веке. 5(100) часть 1. 531-534. 2022. Издатель "МЦНО"

3. ХМ Журабекова. ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ КАК ЧАСТЬ ОСНОВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ. Deutsche Internationale Zeitschrift für zeitgenössische Wissenschaft. 2021. 6-3. 23-26. Издатель Einzelfirma Artmedia.

4. ХМ Журабекова. ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК ОСНОВНОЙ ФАКТОР ДУХОВНОГО РАЗВИТИЯ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ. Педагогика, психология и образование: вызовы и перспективы. Сборник статей по итогам Международной научно-практической конференции 23 мая 2020 г. Стерлитамак, Российская Федерация. 39-41.

5. Журабекова Хабиба Мадаминовна, Адхамжонова Мохларбону Умиджон Кизи НЕОБХОДИМОСТЬ РАЗВИТИЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У ДОШКОЛЬНИКОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ // Universum: психология и образование. 2025. №5 (131). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/neobhodimost-razvitiya-rechevoy-kompetentsii-u-doshkolnikov-pri-obuchenii-russkomu-yazyku>